

Rekk opp hånda alle som er imot å kalle jenter horer!

Sosiolog Hannah Helseth var med å starte opp kampanjen !sett grenser. I dette intervjuet fra 2008 forteller hun fra et kurs hun holdt om seksuell trakassering på en ungdomsskole.

Hannah Helseth er sosiolog og forsker., Foto: Siri Lindstad, Eier: Kilden

– Jeg var med å starte en kampanje som het !sett grenser. Vi var en gjeng med feministiske jenter som lagde kampanjen, og vi utvikla kursopplegg for både jenter og gutter. I etterkant skrev jeg en master i sosiologi om forebygging av seksuell trakassering. Kampanjen ble avsluttet i 2005.

– *Hva var opplegget?*

– Vi holdt diskusjoner med både gutter og jenter om hva som er greit å gjøre, og hva som er ikke greit å gjøre. Vi var i både ungdomsklubber og på ungdomsskoler. I begynnelsen diskuterte jenter og gutter hver for seg, men etter hvert skjønte jeg at de måtte møtes.

Det mest vellykka kurset holdt jeg sammen med ei annen jente på en ungdomsskole. Hun hadde diskusjon med jentene, og jeg hadde guttene, til sammen 150 gutter på 15 år. Vi hadde et tretimers kurs om seksuell trakassering.

– *Er det mulig å diskutere med 150 gutter?*

“

Det var selvfølgelig uenigheter blant gutta, også.

– Jeg hadde en del erfaring fra andre kurs, og var blitt vant til å takle alle slags reaksjoner og uttalelser. Og det viste seg jo at jeg hadde allierte i salen, sier Helseth.

– Vi starta med diskusjonen kan man kalle ei jente hore? Hva er ei hore? Jeg tegna ei jente på tavla, og skrev hore over, og så skulle de diskutere hva det er som gjør at ei jente er ei hore etter deres mening. Det ble en del fleip og tull, men de fikk lov til å si stygge ting offentlig, og det liker en jo når en er 15 år. Vi hadde en lang diskusjon, og de var ikke enige om alt, men til slutt stod vi igjen med en hel del saker som gjør at de stempler jenter horer.

– *Hva mente gutta jenter ikke skulle gjøre?*

– Det varierer, men mange unge gutter er overraskende strenge. At jenter gjør mye ut av seg, tar stor plass, ler veldig høyt, kliner med en de ikke kjenner på en fest, ligger med en de ikke er sammen med – sånt reagerer de på.

– Jenter skal ikke stikke seg fram

– *Er det horete å le veldig høyt?*

– Ja, det kan være horete. Jenter skal ikke stikke seg fram. Dette handler om sosial kontroll og kjønnsnormering, du skal følge visse regler. Noen av reglene er de samme som i en del strenge minoritetsmiljøer, enda bare noen av de 150 guttene hadde innvandrerbakgrunn, sier Helseth.

– Det var selvfølgelig uenigheter blant gutta, også. En av dem sa at det ikke er riktig å kalle noen jenter hore i det hele tatt.

– *Hvordan leda du diskusjonen?*

– Jeg skrev opp alle argumentene deres, hver for seg, rundt den jenta jeg hadde tegna. Så lagde jeg en sirkel rundt hvert krav til jentene, og trakk ei linje mellom hver liten sirkel. Dermed var den jentefiguren omringa av kravene deres. «Sånn lager dere et bur for jentene», sa jeg til dem. «Dette er horeburet». Etterpå hadde vi en lang diskusjon.

– *Hvilke argumenter brukte du?*

– Det beste argumentet fikk jeg av en femtenårig gutt på en annen skole. Guttene der mente at jenter ikke skulle kline med en fyr de ikke kjente. Det var de enige om i den klassen. Så sa han: «Men det er jo en del av oss som har lyst til å kline med ei jente vi ikke kjenner. Hvis vi kaller jenter som gjør det, for horer, hvem er det vi skal kline med da?», forteller Helseth.

– Etterpå brukte jeg argumentet hans i alle diskusjoner med gutter. Hvis dere vil ligge med jenter dere ikke kjenner, må dere slutte å kalle de jentene som gjør det, for horer. Dere ødelegger jo faktisk for dere selv, sånt sa jeg til dem.

Maskulinitetsidealet deres er at man skal like damer og ligge med mange damer. Og hvis de kaller ei jente hore som har oppført seg på en bestemt måte, så påvirker jo det alle de andre jentenes oppførsel. Det skjønner de jo.

Hvor går grensen for flørting?

– *Det var horestemplet. Hva mer diskuterte dere?*

– Vi snakka om klåing. Hva er greit å gjøre? Og hva er forskjellen mellom flørting og seksuell trakassering? Hvis du er interessert i en jente, hva kan du gjøre da? Så hadde vi gruppearbeid på hvordan man kan flørte, sier Helseth.

– Jeg brukte meg selv som eksempel på hva klåing er. Da jeg jobba som servitør, var det en fyr som heiv seg over bardisken, og grep tak i begge puppene mine. Han ble kasta ut med en gang, men det jeg vil fram til er, hva fikk han ut av det? Han gjorde meg veldig redd, og det kjentes så kjipt det han gjorde, men hva fikk han ut av det? Han fikk ta på puppene mine i to sekunder. «Vi må jo finne en måte hvor dere kan få ta på pupper litt lenger, for det er jo det mange av dere vil», sa jeg til guttene.

Jentene hadde et tilleggskrav – at lærerne må bry seg

Hun forteller at det ble en heftig diskusjon guttene i mellom.

– De snakka om flørting og hva som var bra flørtetips. Og en fyr sa at det er jo bare idioter som driver med seksuell trakassering. Vi andre får jo damer! Og et sånt innlegg parkerer jo hele machokulturen.

– *Du vil at gutta skal se sine egne interesser?*

– De vil jo ha det bra med jenter. De er forelska i jenter og liker dem ofte, men skjønner ikke helt hvordan de skal få til dette med følelser og seksualitet, selv om det er mye de har lyst til. Det er et bra utgangspunkt å ha for feminister også, tenker jeg, vi vil jo ha det bra med hverandre, sier Helseth.

– Vi hadde jo en homodiskusjon også. Homoburet fungerer mye på samme måte som horeburet. Det er visse kriterier som du gjør for å være homo, og så er man med på å begrense folk.

– *Hva gjør du for å bli kalt homo?*

– Det er å gjøre dameting. Ikke være tøff, ikke spille fotball, også er det jo å være homo og like gutter. Det handler om å bryte guttenormene, mens noen gutter er nok redde for at de kan være homo. I den alderen skal de finne ut av seksualiteten, og det er jo et krevende prosjekt. Noen gutter rakk opp handa og sa det er jo helt greit å være homo, hvorfor skal vi synes det er dårlig?

Jentenes krav

– *Så det dukka opp allierte, det var ikke deg mot 150 gutter?*

– Jeg hadde noen støttespillere, det skjønte jeg etter hvert. Det finnes fornuftige gutter som skjønner at det å stemple folk er dårlig oppførsel som ikke fører noe bra med seg, sier Helseth.

– Jeg oppsummerte diskusjonen som at det vi vil ha, er mindre seksuell trakassering og mer flørting, mindre klåing og mer langvarig, gjensidig klåing. Og ingen jenter på skolen er horer, er vi enige om det? Noen var ikke enige, men jeg sa at dette er forslag vi skal stemme over. Deretter sa jeg at vi ikke skulle bruke kjønnsstemplende ord. Jeg ville ikke si at de ikke skulle kalle noen homo, for det kan være noen som er homo og vil være det. Der er hore og homo litt forskjellige ord, for homo er det jo noen som har lyst til å være. Og så møtte vi jentene som også hadde diskutert.

– *Hva slags forslag hadde jentene kommet fram til?*

– Jentene hadde et tilleggskrav – at lærerne må bry seg. Det gjør de ikke. Når en del av de jentene fikk høre at seksuell trakassering var forbudt, ble de nokså sjokkerte. «Gutta har ikke lov å klå på oss, de har ikke lov å rive av oss klærne, de har ikke lov til sånt», sa jentene. «De har ikke lov å kalle oss hore. Lærerne skal gjøre noe med det!» Det hadde de skjønt i løpet av diskusjonen sin.

– *Visste de ikke det?*

– Nei.

– *Så lærerne var klar over at flere av disse tinga skjedde uten å gripe inn. Hvorfor tror du ikke de gjorde det?*

– Jeg tror det handler om at de ikke leser situasjonen riktig. Noen lærere er så klart dyktig, og griper inn. Men mange bortforklarer klåing med biologisk argumentasjon. Gutter er gutter, og jenter er jenter, og hormonene spretter ut. Her er det hormonsprett, og det er ikke stort man kan gjøre med det.

Avstemning

– *Hva skjedde da jentene og gutta møttes?*

– Vi skulle stemme over reglene sammen, og det var lov å stemme mot. Da de stemte over om det skulle være slutt på å kalle jenter horer, stemte tre jenter og fem gutter mot. Dette var av nesten 300 elever, sier Helseth.

– De guttene ble veldig fortvila, for de skjønnte at de var i et enormt mindretall. Det hadde de ikke trodd, for det er de som i utgangspunktet tar plass, ikke sant. Det er de som tror de har definert hva det vil si å være kul gutt, og så bare ... shit! Den tause majoriteten fikk sagt noe, og det er veldig effektivt. De ble rasende. Den ene gutten kalte meg horefitteludder og billig drittkjerring.

“

Det er ikke per definisjon noe gærn't i å ligge med tre stykker i løpet av en kveld hvis det er det du har lyst til

Alle lærerne var til stede under avstemmingen.

– «Mener dere virkelig at en jente er hore?» spurte en av lærerne. «Ja, hvis hun oppfører seg som en hore, så er hun en hore, jeg har lov å mene hva jeg vil», svarte en av de fem guttene. Og han læreren var veldig sjokkert. «Dere er jo helt som Taliban», sa han. Da har det skjedd noe her, tenkte jeg, i alle fall den læreren har skjönt noe.

– *Hva tror du sitter igjen i elevene som var med på denne diskusjonen?*

– Kanskje de fikk en aha-opplevelse. I alle fall fikk de et godt grunnlag for å jobbe videre. De fleste vil ha det bra, og det har de selv stemt over. De skal ikke kalle jenter horer. De skal flørte, men ikke

drive med seksuell trakassering. Det var vellykka. Det er en bra måte å avsløre machogutta, og alle kunne se hvor få de egentlig var.

Jenter må finne ut hva de vil

– *Hva snakka dere med jentene om?*

– Noe av retorikken som har prega feminismen, er at jenter skal lære å si nei. Det er ikke det viktigste. Jenter, lær å finne ut hva du vil, det er det som er greia! Det er ikke så viktig å si nei, nødvendigvis, det viktigste er å vite hva du vil. Skal en kunne gå etter det man vil, må man vite hva det er. Når en kjenner sine egne behov, får en et stort handlingsrom, sier Helseth.

– Det er ikke per definisjon noe gærn't i å ligge med tre stykker i løpet av en kveld hvis det er det du har lyst til. Hvis det er noe du ikke har lyst til, eller hvis du er usikker på om du har lyst til det, så er det en slags ekstremsport du ikke skal drive med, særlig følelsesmessig, men også til en viss grad fysisk. Da skal du ikke gjøre det.

– *Hva vil du si til unge jenter som blir trakassert i et skolemiljø eller på en arbeidsplass?*

– På en arbeidsplass er dette et verneombudsansvar. Forutsetningen er at et verneombud kan noe om dette. Alle har rett til å trives i arbeidet sitt. Og hvis noen skaper en situasjon så andre ikke trives, er det de som er problemet. Dette skal verneombudet og ledelsen ta tak i.

– *Ofte sier ikke jenter eller kvinner noe om at de har det vanskelig, de gjør det til en privatsak.*

– Det krever solidaritet fra andre kollegaer. En ting er at hun har rett til å reagere, men vi andre må jo også si ifra. Det kan være slitsomt for en kvinne å være i et miljø hvor man sier nedsettende ting om kvinner. Akkurat som det er slitsomt å være svart i et miljø hvor en sier mange nedsettende ting om svarte, sier Helseth.

– Om du er i en sånn situasjon, prøv å finne en alliert. Og har du ikke en alliert, så må du gå til verneombudet. Og så får man gjøre det til en sak. Men å skaffe seg en alliert er lurt. Kanskje en kan være to stykker som sier fra om det som foregår. Et råd er også å skrive ned når det skjer noe, hva som skjer, hvor det skjer, sammenhengen, hvilket tidspunkt, sånn at en har dokumentasjon etter hvert.

– *Og på en skole kan en gå til en god lærer.*

– Ja. Også der lønner det seg å alliere seg med en venninne eller en annen på skolen, for læreren skjønner ikke alltid hva som skjer. Det er et problem at lærere ikke ser alvoret.

Hore og homo

– Hvorfor er hore og homo så vanlige skjellsord blant ungdommen?

– Konflikter i ungdomsskolen og videregående handler ofte om seksualitet. Og kjønn. Vi lever i et samfunn med idealer om at vi skal være likestilt. Det gjør at kjønnsroller ikke er helt selvsagt, og folk må forsvare dem i langt større grad. At hore og homo er de mest vanlige skjellsordene, er fordi de virker, de er effektive, sier Helseth.

– Men det er viktig å huske at alle vil egentlig ha det fint. Veldig mange jenter liker gutter, og de liker å ligge med dem også, og veldig mange gutter liker jenter, og de liker å ligge med dem også. Det må vi ikke glemme.

– *Hva tror du dere oppnådde på den skolen?*

– Seksuell trakassering er en slags mobbing, og det er et ledelsesspørsmål. Skoleledelsen må ta ansvar og sørge for at lærerne blir bevisste og vet hva de skal gjøre når noe skjer. Det må bli en del av ryggmargsrefleksen hos lærere. Jeg tror vi fikk styrka de gode kreftene på skolen gjennom denne diskusjonen, sier Helseth.

– Likevel tror jeg at det mest effektive er at jevnaldrende sier ikke kall henne hore, hvorfor kaller du henne hore? At de sier: du har ikke lov til det, i situasjonen. De folka som kan tenkes å spille en sånn rolle fikk noen redskaper, en slags felles referanse som de kan bruke, nemlig den avstemminga. Et veldig stort flertall har blitt enige om at de ikke skal kalle noen hore. Dette er å ta makta fra de som trakasserer, og ta makta fra stemplene. For at det skal ha virkning å stemple folk, må mange være med på det, og snakke på samme måten. Det er de mange som avgjør ryktets kraft.

Se også

- [Mangfold og inkludering på 2000-tallet](#)
- [Kvinne, kjenn din kropp](#)
- [Elsker tog og ble lokfører](#)

Kilder

- [!sett grenser](#)

Meldinger ved utskriftstidspunkt 23. oktober 2026, kl. 00.15 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.